

# **ХРИСТО ХРИСТОВ НА ПАЗАР**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

Топла есен се случи. Заредили се бяха едни усмихнати дни, да се ненарадваш.

Слънцето отрано озаряваше света, любопитно оглеждаше земята и хората зашурури по нея. После цял ден обхождаше небето и вторачено надолу до последно печеше.

Сякаш важно му беше да не пропусне нещо, дето да се види непременно трябва, там някъде долу.

Бай Шабан стана рано. Днес ама хич слънце да изгрее не чака. Вторите петли<sup>[1]</sup> даже още не бяха пропели, когато курдиса на Април<sup>[2]</sup> самара, добре овърза торбите, възкачи се отгоре и смушка мулето да бърза напреде.

Туй муле с голям мерак от Станимака<sup>[3]</sup> тази пролет го купи и добро муле излезна, ала скъпо, не му беше твърде по джоба. Двеста лева сбрани имаше само, а на триста и двайсе спря пазарлъкът.

С Алексата от Тахталъ<sup>[4]</sup> двамата бяха тогава. „Дръж пазарлъка“ му рече.

„Таман му са на туй муле парите. Тъй кат’ го гледам едни трийсе години откарва. Пари ще ти дам. Пък ти само кажи ми, кой ще ги връща?

Че Георги няма да е, туй ми е ясно, Петър ли, ил’ Димитър ще бъде<sup>[5]</sup>?“

Дертлив<sup>[6]</sup>, ала добър чилиак беше Алекса. Пестелив, в живота цяла пара нивга не беше развалял.

В Тахтълъ кръчма въртеше и макар вечно намръщен, към никой не поглеждаше лошо. Услуга не беше отказвал. Кога е на път някой замръкнал, ще го прибере. „Тя къщата за това е, хора да се прибират в нея.“

Тъй думаше той и от пътя чилиак досега не бе върнал. А кога идеш при него заем да искаш, ще даде, лихва няма да вземе. Един път в годината да го нахраниш ще дойде у вази, това му платата беше.

А парите, що са взети назаем на тия три празника, всеки знае се връщат. Ил’ ша е по Гергьовден, кат’ агнета има за продан, или на курбаните по Петровден, кат’ си вече ожънал, или на Димитровден, кога всичката работа свършиш.

Излезе лятото, есен дойде и Димитровден наближаваше скоро. Угрижи се Шабан, че на парите дойде редът да ги връща. Затова към Станимака се беше запътил.

Пазарът, той му беше в очите. И зимата идваше, и запаси му трябваха, газ, сол, брашънце... че скриновете не беше догоре напълнил<sup>[7]</sup>. Макар и угрижен, че да се харчи ще трябва, човещинка... и чорбата му беше в акъла. Пусто, добре я правеха там на пазара.

Накладе<sup>[8]</sup> в чантата няколко резена хляб, че в кръчмата по два картофа само с чорбата вървяха<sup>[9]</sup>. И тръгна. Но не само да харчи днес бе решил. И да продава се беше запътил.

Рано бе тръгнал и рано пристигна. Денят още не беше захванал, когато, разтоварил торбите, вече стоеше, избрал бе хубаво място. И докато купувачите дойдат любопитно загледа пазара.

Изобилие значи. Чесън, грозде, тикви, картофи, зеле, боб, кромид, магданозче по някоя връзка, круши, ябълки, дюли... всичко!

Но само той беше с мушмули тука. Друг с този плод нямаше никой. А досега не беше плодове на пазара продавал. Да са овце ил' кози, тертипът е лесен. Всеки го знае. Ала пустите мушмули, не им знайше чалъма. Пък рекли му бяха, че гражданята много ги вземат. Един вид на корема хаир<sup>[10]</sup> да направят. И вярваше, че бързо ще му купят плодовете, а и те хубави бяха. Мъхести, леко загнили, идеални за сладко или да ги похапнеш веднага.

Направо безценни.

Тръгна денят и хора много дойдоха. Пазарът с глъч се изпълни.

Топъл ветрец разнасяше миризмата на дюли, чесън, на шумата опадала долу, слънцето кротко печеше, а хората като на празник спираха тук, там, глъчта се носеше в простора, времето неусетно вървеше.

Ала никой при него дори селям<sup>[11]</sup> да даде не свъртя се. Замисли се той, сахатът<sup>[12]</sup> минава.

И кат' се заслуша, всеки си хвалеше своята стока.

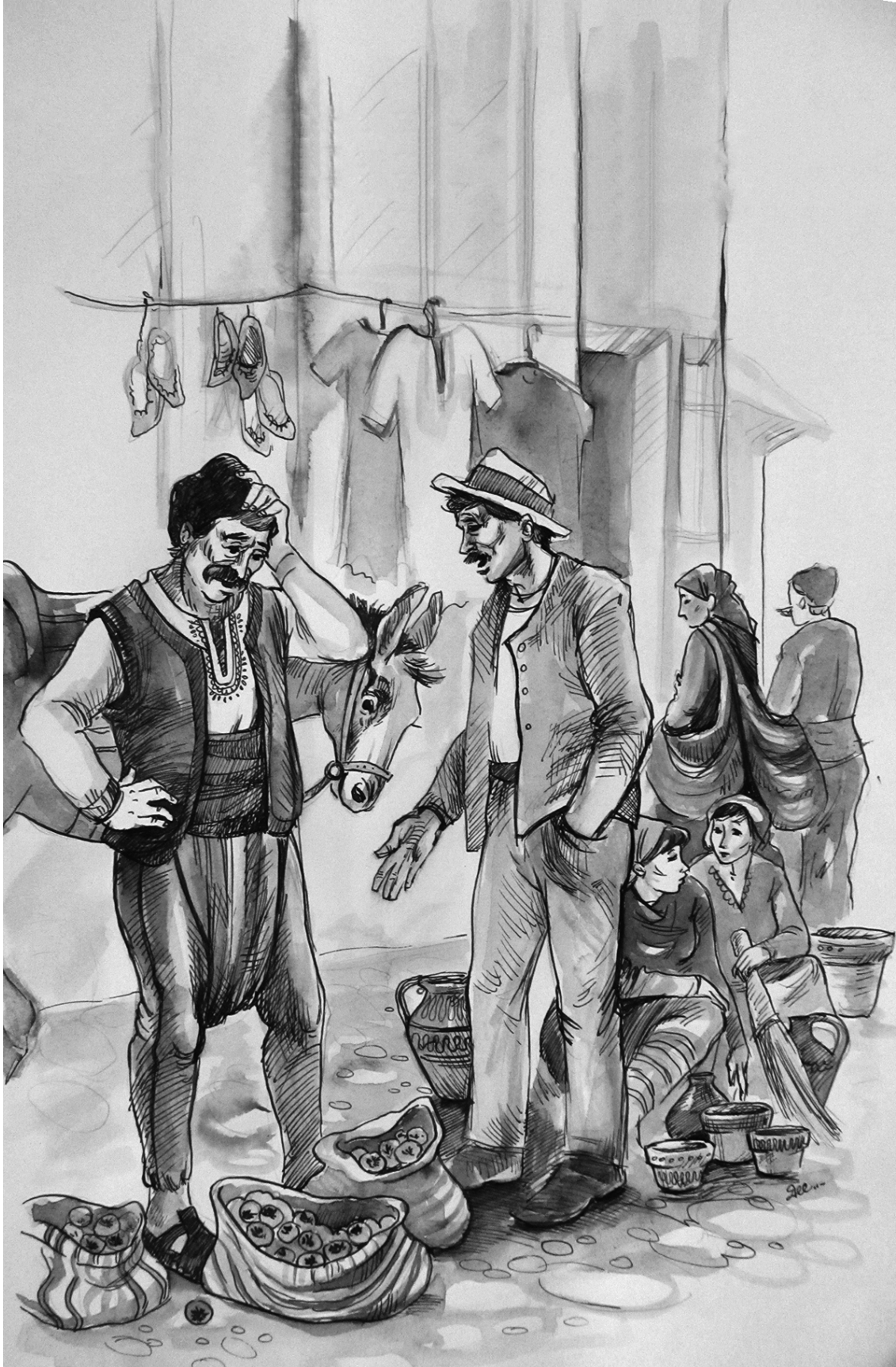
Един орехар, цял ден не млъкна.

„Орехаааряя е тукааа“.

Друг подвикваше, че круши продава, трети на висок глас чесън предлагаше и сбираше всички.

„Тъй няма да стане“ — си каза.

Понапъчи се, поизправи снагата, вдигна главата и проточено викна:



— Проодавааам, продавам, продаваааааам.

Викаше и се оглеждаше. Един вид за ефекта следеше.

И не щеш ли, получи се.

Заслушаха се хората, забавиха крачка.

А той доби кураж и продължи:

— Продааааааааам, продааааааааааааааам...

Спря човек с шапка. Градски човек, важен. Добре облечен и явно с пара на пазара бе тръгнал.

— Какво, бе, чияко, какво продаваш?

Бай Шабан спря да вика. Погледна към човека, погледна към мушмулите, пак към човека... Преглътна... ала не идваше пустата дума. От стеснение един вид я думата беше забравил.

— Кажи, бре! Какво продаваш? — пак заразпитва човекът с шапката.

Бай Шабан пристъпи от крак на крак, погледна чияка в лицето, почеса се, дето ама хич го не сърбеше. Вдигна главата пък рече.

— Абе, продавам, каквото продавам. Какво си са курдисал при мене. Аз да не съм дощъл мохабет да си правя?

Човекът махна с ръка и продължи.

Бай Шабан се наведе, вдигна от земята една паднала мушмула и в устата му сякаш някой я сложи, пустата дума.

Отвори уста да извика „Мушмули...!“

Ала човекът отдавна бе слял се с тълпата...

---

[1] Втори петли — Времето след полунощ се дели на първи петли, втори петли и трети петли, като първите петли са скоро след полунощ, а трети — малко преди съмване. ↑

[2] Април — Често в Родопа кръщават животните на месеца, в който са родени. ↑

[3] Станимака — След 1934 г. градът носи името Асеновград. ↑

[4] Тахталъ — От 1934 г. село Тополово ↑

[5] Българомохамеданите наричани „помаци“ или „ахряни“ не само на територията на Родопска Планина, а и в Ловчанско, Тетевен, Разлог, Сяр, Тетово, запазват българският си език изцяло, като в обредния им календар остават почти всички големи християнски празници. В случая, Алексата има предвид, покрай кой от големите празници ще му върне Шабан парите. ↑

[6] Дертлив — Загрижен или болен. В случая се употребява като „болнав“ ↑

[7] Скрин — Дървен сандък за съхранение на брашно с вместимост около 250 кг. ↑

[8] Накладе — Сложи, постави. ↑

[9] Рядко в началото на века се предлага хляб в кръчми и ханове. Твърде ценен е в планината. Обикновено безплатно към чорбата или поръчката са се давали варени картофи. ↑

[10] Хаир — Добрина, услуга. ↑

[11] Селям — Поздрав, уважение. ↑

[12] Сахат — Час ↑

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.